

Павлов, О. І. Основи інформаційно-аналітичної діяльності [Текст] : навч. посіб. / Павлов Олександр Іванович ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; Одес. регіон. ін-т держ. упр., Каф. регіон. політики та публ. адміністрування. - Одеса : Астропринт, 2011. - 240 с. : табл., рис. - Бібліогр.: с. 198-208. - ISBN 978-966-190-295-3.

У навчальному посібнику висвітлено методологічні основи та методику інформаційно-аналітичної діяльності, сутність інформаційно-аналітичного забезпечення та супроводження публічного управління, роль прогнозування та моделювання суспільного розвитку у підвищенні ефективності управлінської діяльності, зміст аналітичного дослідження та консультування у сфері публічної політики, стан ринку аналітично-консультативних послуг в Україні та за кордоном. Посібник містить тематику семінарських і практичних занять, предметний і іменний покажчики, персоналії, словник основних термінів, список використаних джерел та додатки.

Видання розраховано на фахівців з теорії державного управління, слухачів і студентів та посадових осіб органів публічної влади.

Передмова

Стійкість характеру іноді приносить людині такі радощі, які вище понад усіх благ долі.

Себастьян-Рок-Нікола Шамфор

У 1991 р. український народ скоріше за вироком долі та збігом обставин, ніж внаслідок прояву стійкості характеру, отримав історичний шанс користатися найвищим із усіх благ — державним суверенітетом.

Через двадцять років по тому на теренах України сформувався певний соціальний феномен: у самому центрі європейської цивілізації політично незалежний, але вкрай збіднілий народ демонструє усій світовій спільноті не стійкість характеру, а дивовижну здібність до фізичного виживання.

Такий стан справ для 46-мільйонного народу є принизливим, і чим скоріше він це зрозуміє, тим менш болісним буде процес видужування.

За правовим статусом та місцем у політичній системі суспільства відповідальність за доведення власного народу до крайньої межі лежить на

органах державної влади.

Виконання владними структурами своїх повноважень ускладнюються відсутністю спадкоємності державної політики. Протягом усього часу української державності владні структури зосереджуються не на вирішенні актуальних проблем суспільного життя, а на компрометації своїх попередників.

З огляду на конфліктну ситуацію, що розвивається за принципом «доміно» в різних регіонах світу, українській владі, так само як і вітчизняному бізнесу, саме час замислитися над наслідками такого володарювання. Отже, може так статися, що суспільна ситуація вийде із-під владного контролю. Такий ризик з часом буде збільшуватися в умовах соціальної поляризації українського суспільства.

Належне навчально-методичне забезпечення та власний досвід викладання цієї навчальної дисципліни стали підставою для написання даного посібника. Головна проблема в процесі його підготовки полягала у проведенні «демаркаційної» лінії між цією дисципліною та суміжними навчальними дисциплінами — «Основи аналізу державної політики», «Інформаційна політика в Україні», «Інформаційні технології» та іншими.

З цією метою, по-перше, межі застосування інформаційно-аналітичної діяльності були розширені до сфери публічного управління, суб'єктами якого виступають не тільки органи державної влади, а й органи місцевого самоврядування, громадські організації та бізнесові структури; по-друге, як різновиди цієї діяльності розглядаються: теоретична, прикладна та ситуаційна.

За таким підходом об'єктом інформаційно-аналітичної діяльності виступає суспільний процес, а не якась окрема сфера суспільного життя. Сутність цієї діяльності не обмежується виключно інформаційним забезпеченням та супроводом управлінських рішень, які приймаються тими чи іншими суб'єктами управління. Інформаційна діяльність створює певні передумови для здійснення комплексної аналітики, пов'язаної з визначенням тенденцій розвитку суспільного процесу з метою його прогнозування на майбутнє.

Інформаційно-аналітична діяльність виконує роль своєрідного дороговказу на шляху пізнання складних процесів, що відбуваються в різних сферах суспільного життя, та інструменту вирішення різної складності управлінських проблем, які постають перед посадовими особами під час виконання ними своїх професійних обов'язків.

В цьому сенсі метою вивчення навчальної дисципліни «Основи інформаційно-аналітичної діяльності» є одержання певних теоретичних знань і навичок з широкого кола питань, пов'язаних з даним видом інтелектуальної та прикладної діяльності.

Структура посібника побудована таким чином, щоб досягти цілей навчальної дисципліни. У його основній частині головна увага приділена викладу лекційного матеріалу та тематики семінарських і практичних занять. Кращому засвоєнню теоретичних положень навчального посібника

сприятиме словник основних термінів, які використовуються у науці з державного управління, політології, соціальній психології, філософії, політичній лінгвістиці, історичній науці та інших галузях наукової діяльності. Персоналії дають уявлення про визначних науковців, праці яких складають теоретичний фундамент та методологію інформаційно-аналітичної діяльності. Кращій орієнтації слухачів в тематиці лекційного курсу посібника призначені іменний та предметний покажчики.

Додаткова частина навчального посібника містить перелік питань, які відносяться до інфраструктурної складової дисципліни «Основи інформаційно-аналітичної діяльності», без яких неможливе творче засвоєння її змісту.

Сподіваємося, що навчальний посібник з дисципліни «Основи інформаційно-аналітичної діяльності» принесе певну користь слухачам, а також викладачам та посадовим особам органів публічного управління.

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	7

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 1

ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ГАЛУЗЬ НАУКОВОГО ЗНАННЯ ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.....	12
1.1. Інформаційно-аналітична діяльність як суспільне явище та наукова категорія.....	13
1.2. Інформаційно-аналітична діяльність у системі публічного управління та її складові.....	23
1.3. Зміст навчальної дисципліни «Основи інформаційно-аналітичної діяльності» й значення її вивчення для підвищення ефективності публічного управління.....	27
1.4. Огляд наукової та навчально-методичної літератури з дисципліни.....	29
<i>Завдання та питання</i>	32
<i>Література</i>	32

Тема 2

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА МЕТОДИКА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	34
2.1. Пізнавальний характер інформаційно-аналітичної діяльності.....	34
2.2. Методологія інформаційно-аналітичної діяльності.....	38

2.3. Класифікація методів, що застосовуються в процесі аналітичної діяльності у публічному управлінні.....	42
2.4. Методика інформаційно-аналітичної діяльності.....	59
<i>Завдання та питання.....</i>	<i>60</i>
<i>Література.....</i>	<i>61</i>

Тема 3

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СУПРОВОДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	62
3.1. Стан та завдання інформаційно-аналітичного забезпечення та супроводження суб'єктів управлінської діяльності...	63
3.2. Система інформаційно-аналітичного забезпечення та супроводу органів публічного управління.....	67
3.3. Організація роботи аналітичних служб у системі публічного управління.....	76
3.4. Особливості підготовки та зміст аналітичних документів.....	82
<i>Завдання та питання.....</i>	<i>86</i>
<i>Література.....</i>	<i>87</i>

Тема 4

РОЛЬ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	88
4.1. Прогнозування суспільного розвитку як наукова основа прийняття управлінських рішень.....	89
4.2. Принципи, методи та етапи прогнозування суспільного розвитку.....	100
4.3. Класифікація прогнозів суспільного розвитку.....	105
4.4. Моделювання як засіб прогнозування управлінських рішень.....	108
<i>Завдання та питання.....</i>	<i>109</i>
<i>Література.....</i>	<i>109</i>

Тема 5

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	111
5.1. Аналітичне дослідження як засіб виявлення тенденцій суспільного розвитку.....	112
5.2. Ідентифікація аналітичного дослідження та етапи його проведення.....	116
5.3. Сутність та зміст консультування органів публічного управління.....	119
5.4. Консалтинг як системна діагностика розвитку суспільного процесу.....	128
<i>Завдання та питання.....</i>	<i>130</i>

<i>Література</i>	131
<i>Тема 6</i>	
АНАЛІЗ РИНКУ АНАЛІТИЧНО-КОНСУЛЬТАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ.....	132
6.1. Причини відкладеного попиту на аналітично- консультативні послуги у сфері публічної політики.....	132
6.2. Характеристика виробників та споживачів аналітичної продукції.....	137
6.3. Структура ринку аналітично-консультативних послуг в Україні та їх якість.....	145
6.4. Проблеми розвитку вітчизняного ринку аналітично- консультативних послуг та шляхи їх розв'язання.....	149
<i>Завдання та питання</i>	152
<i>Література</i>	153

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття.....	156
Практичні заняття.....	159
Післямова.....	170
Іменний показчик.....	172
Предметний показчик.....	174
Персоналії.....	182
Словник основних термінів.....	189
Список використаних джерел.....	198

ДОДАТКИ

1. Цілі вивчення, методи, критерії оцінювання та форми контролю знань з навчальної дисципліни.....	210
2. Структура навчальної дисципліни.....	212
3. Тематичний план для слухачів денної, вечірньої та заочної форм навчання.....	212
4. Тематика індивідуальних навчально-практичних завдань.....	218
5. Тематика творчих робіт.....	219
6. Вимоги до змісту та оформлення індивідуального навчально-практичного завдання, творчої роботи.....	221
7. Порядок подання, презентації та захисту індивідуального навчально-практичного завдання, творчої роботи.....	222
8. Порядок проведення підсумкового контролю знань.....	223
9. Питання, які виносяться на самостійне вивчення слухачами.....	224

10. Питання для самоконтролю.....	224
11. Рекомендована література.....	225
12. Додаткова література.....	227
13. Тестові завдання для підсумкового контролю знань слухачів.....	230